

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»  
ДВНЗ «ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»  
Кафедра лісового та садово-паркового господарства  
Державне підприємство «Степовий ім. В.М. Виногорова філіал УкрНДІЛГА»  
Державне спеціалізоване лісозахисне підприємство «Херсонлісозахист»  
Управління лісового та мисливського господарства у Херсонській області

**Матеріали II-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції  
здобувачів вищої освіти та молодих учених**

**«Наукові читання імені В. М. Виногорова»**



*21-22 травня 2020 року, м. Херсон*

Херсон – 2020

«Наукові читання імені В. М. Виноградова»: II-га Всеукраїнська науково-практична конференція. 21-22 травня 2020 року – Херсон: 2020. – 74 с.

В збірку увійшли матеріали з питань методики викладання у вищій школі, екології рослин та природно-заповідної справи, теоретичних і прикладних аспектів інтродукції рослин, сучасних напрямків садово-паркового господарства, захисту рослин, дендрології, лісовідновлення, агролісомеліорації, фітомеліорації, лісівництва та лісознавства.

Відповідальні за випуск: Назаренко С.В.

Збірник підготовлено з оригіналів доповідей без літературного редагування. Всі матеріали представлені в авторській редакції, редколегія не несе відповідальності за недостовірність представленої авторами інформації.

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», 2020

## Оргкомітет конференції

Кирилов Ю.Є. Голова оргкомітету ректор ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

Члени оргкомітету:

Бойко П.М. кандидат біологічних наук, доцент, декан факультету рибного господарства та природокористування ДВНЗ «ХДАУ»

Бойко Т.О. кандидат біологічних наук, доцент кафедри лісового та садово-паркового господарства ДВНЗ «ХДАУ»

Головащенко М.Ф. кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри лісового та садово-паркового господарства ДВНЗ «ХДАУ»

Дементьева О.І. кандидат сільськогосподарських наук, в.о. зав. кафедри лісового та садово-паркового господарства ДВНЗ «ХДАУ»

Касіч Т.Г. начальник управління Херсонське обласне управління лісового та мисливського господарства

Котовська Ю.С. асистент кафедри лісового та садово-паркового господарства ДВНЗ «ХДАУ»

Назаренко С.В. кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри лісового та садово-паркового господарства ДВНЗ «ХДАУ»

Омелянова В.Ю. асистент кафедри лісового та садово-паркового господарства ДВНЗ «ХДАУ»

<i>Назарян В.А., Касіч Т.Г.</i> Проблема усихання соснових лісів Західного Полісся	42
<i>Омелянова В. Ю., Гоменюк О. О.</i> Аналіз голонасінних в лісозахисних насадженнях Півдня України	46
<i>Рубанський В.М., Тимощук І.В., Головащенко М.Ф.</i> Проблемироблеми сучасного функціонування системи полезахисних лісових смуг на території Херсонської області	48
<i>Румянцев М. Г.</i> Таксаційні показники та товарно-сортиментна структура 72-річних штучних дубових насаджень після проведення рубок догляду різної інтенсивності у ДП «Тростянецьке ЛГ»	50
<i>Стратічук Н. В., Іващенко М. О.</i> Еколого-економічні засади використання і відтворення лісових ресурсів	53
<i>Тимощук І. В.</i> Результати аналізу даних пробних експрес-площ закладених для комплексного дослідження впливу низових пожеж на динаміку стану соснових насаджень	56
<i>Туровцева Н. М., Бредіхіна Ю. Л., Дмитренко Д. О.</i> Технологія вирощування сіянців у базовому розсаднику державного підприємства «Великоанадольське лісове господарство»	59
<i>Хох А. Н., Звягинцев В. Б.</i> Необходимость учета лесоводственных критериев сосновых насаждений при планировании дендрохронологических исследований	61
<i>Хромуляк О. І., Савуцик М. П., Яцук І. В., Шлончак Г. А.</i> Застосування регуляторів росту рослин при вирощуванні сіянців сосни звичайної <i>Pinus sylvestris</i> L.	64
<i>Чередниченко Е. А., Чередниченко Е. С.</i> Образование, агробизнес и диджитализация	66
<i>Шевченко А. Д., Бойко Т. О.</i> Сучасний стан зелених насаджень об'єктів спеціального призначення міста Херсон	68
<i>Ющик В. С.</i> Тополя тремтяча, осика ( <i>Populus tremula</i> L.) як перспективна порода для плантаційного лісовирощування	70
<i>Яцук І. В., Хромуляк О. І., Савуцик М. П.</i> Випробування регуляторів росту рослин мегафол та стимуло при вирощуванні сіянців сосни звичайної <i>Pinus sylvestris</i> L.	72

## АНАЛІЗ ГОЛОНАСІННИХ В ЛІСОЗАХИСНИХ НАСАДЖЕННЯХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Омелянова В. Ю., асистент,  
Гоменюк О. О., здобувач вищої освіти  
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» Херсон, Україна

Зміни кліматичних умов Півдня України, періодичні жорстокі посухи й суховії спостерігались ще у давні часи, а такі, як водна та вітрова ерозія, пилові бурі, стали результатом нераціональної діяльності людини. Для боротьби з цими несприятливими природними явищами, запобігання чи послаблення їх дії, а також для поліпшення мікроклімату, гідрологічних і ґрунтових умов створюються особливі форми та конструкції захисних лісових насаджень які є однією із важливих ланок у комплексі заходів з охорони навколишнього середовища.

Протягом дослідженого періоду 2019–2020 рр. було проведено аналіз голонасінних, які використовуються в лісозахисних насадженнях Півдня України.

Ступінь щорічного визрівання пагонів оцінювали за 5-бальною шкалою [Voiko, T. Voiko, P., 2017]:

- I – пагони визрівають повністю на 100 % довжини (20);
- II – пагони визрівають неповністю на 75 % довжини (15);
- III – пагони визрівають неповністю на 50 % довжини (10);
- IV – пагони визрівають неповністю на 25 % довжини (5);
- V – пагони не визрівають (1).

Зимостійкість оцінювали за 7-бальною шкалою [Бойко Т.О., 2017]:

- I – пошкоджень немає (25);
- II – обмерзає менше 50 % довжини однорічних пагонів (20);
- III – обмерзає 50-100 % довжини однорічних пагонів (15);
- IV – обмерзають дворічні і старіші частини рослин (10);
- V – обмерзає крона до рівня снігового покриву (5);
- VI. – обмерзає вся надземна частина (3);
- VII – рослина цілком замерзає (1).

Регулярність росту пагонів – за наявністю чи відсутністю щорічного приросту основних пагонів або гілок із врахуванням віку рослин (щорічний приріст – 5 балів, не щорічний – 2).

Фактичну посухостійкість визначали за 6-бальною шкалою С.С. Пятницького, де [Кузнецов С.І., 1998],[Бойко Т.О., 2019],:

- 0 – рослина гинеє від посухи (0),
- 1 – листки відпали, всихають верхівки пагонів (1);
- 2 – всихає більша половина листків і частина пагонів (5);
- 3 – вражено менше ніж половина листків (10);
- 4 – у денні години листки втрачають тургор, але за ніч його відновлюють (15);

5 – рослина не страждає від посухи (20).

Оцінка насінневої репродуктивності і утворення самосіву, тобто здатність екзота до продукування повноцінного насіння в нових умовах, є одним з найважливіших показників його адаптації. Нами використані критерії «загальної шкали поведінки екзотів» В.П. Малєєва (1933) але, буквені позначення замінені на цифрові [Матусяк М.В., 2015]:

1 бал – рослини не квітнуть, досягнувши зрілого віку(1);

2 бали – рослини квітнуть слабо, неплодоносять або насіння несхоже (5);

3 бали – рослини квітнуть помірно, але насіння мало або вони з низькою схожістю, можуть розмножуватися вегетативним шляхом (10);

4 бали – рослини квітнуть і плодоносять добре, іноді рясно, насіння з високою схожістю, але самосіву в богарних умовах не дають(15);

5 балів – рослини плодоносять рясно і регулярно, дають самосів на ділянках без поливу (20).

Ступінь акліматизації видів встановлювали за розрахунками акліматизаційного числа, яке є сумою показників росту, генеративного розвитку, зимостійкості й посухостійкості рослин. Найбільше значення акліматизаційного числа (70–85 балів) відповідає найвищому показнику успішності інтродукції.

Таблиця 1 – Ступінь акліматизації досліджених рослин

№ п/п	Вид	Ступінь щорічного визрівання пагонів	Регулярність росту пагонів	Зимостійкість	Посухостійкість	Оцінка репродуктивності	Ступінь акліматизації
1	<i>Juniperus sabina</i> L. Ялівець козацький	20	5	20	15	15	75
2	<i>Juniperus sabina</i> ' <i>Tamariscifolia</i> '	20	5	20	10	15	75
3	<i>Juniperus sabina</i> ' <i>Variegata</i> '	20	5	20	10	15	75
4	<i>Juniperus virginiana</i> L. Ялівець віргінський	20	5	20	10	15	75
5	<i>Picea abies</i> (L.) Karst. Ялина звичайна	20	5	20	5	10	60
6	<i>Pinus pallasiana</i> D. Don. Сосна кримська	20	5	20	10	10	65
7	<i>Pinus sylvestris</i> L. Сосна звичайна	20	5	20	10	10	65
8	<i>Platycladus orientalis</i> (L.) Franco Біота східна	20	5	20	15	10	70

Комплексна оцінка успішності інтродукції і акліматизації досліджених рослин було зроблено в інтегральному показнику модифікованого акліматизаційного числа. На підставі проведеного аналізу можна стверджувати, що повністю акліматизовані (комплексна оцінка 75–85 балів) такі інтродуценти: *Juniperus sabina* L., *Juniperus sabina* 'Variegata', *Juniperus sabina* 'Tamariscifolia', *Juniperu svirginiana* L.; добре акліматизованими (60–74 бали) є: *Piceaabies* (L.) Karst, *Pinus pallasiana* D. Don., *Pinus sylvestris* L., *Platycladus orientalis* (L.) Franco.

Ці види стійкі в даних кліматичних умовах, плодоносять і дають нормально розвинуте насіння. Їх можна використовувати для створення різноцільових насаджень та у захисному лісорозведенні.

#### **Список використаних джерел:**

1. Boiko, T. O., & Boiko, P. M. (2017). Evaluation Introduction Albizia julibrissin Durazz in Kherson City. (Ser. Biology). In Traektorianauki: International Electronic Scientific Journal, 3(1), (pp. 31–37).

2. Бойко Т.О., Бойко П.М., Січна Ю.М. Зимостійкість та морозостійкість *Albizia julibrissin* Durazz в умовах м. Херсона // Інтродукція рослин. 2017. №4(76). С.62-68.

3. Бойко, Т. О. (2019). Таксономічна структура і стан вуличних насаджень міста Херсон. Науковий вісник НЛТУ України, 29(8), 51-54.

4. Кузнецов С.І., Левон Ф.М., Пилипчук В.Ф., Шумік М.І. Екологічні передумови оптимізації вуличних насаджень у Києві. Питання біоіндикації та екології. Запоріжжя. 1998. №.3. пр. 57-64.

5. Матусяк М.В., Василевський О.Г., Прокопчук В.М. Декоративна Дендрологія. Навчально методичний посібник. Вінниця: ВНАУ, 2015. 140 с.

## **ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ПОЛЕЗАХИСНИХ ЛІСОВИХ СМУГ НА ТЕРИТОРІЇ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Рубанський В.М. – студент, ДВНЗ «Херсонський ДАУ»

Тимошук І.В. – н.с., заст. директора з наук. роботи ДП «Степовий філіал УкрНДІЛГА»

Головащенко М.Ф. – к. с.-г. н., доцент, ДВНЗ «Херсонський ДАУ»

Основне призначення полезахисних смуг полягає у наступному: зменшенні негативної дії посух, суховійних вітрів та пилових бур; поліпшенні мікрокліматичних та ґрунтових умов на прилеглих полях; підвищенні врожайності сільськогосподарських культур; поліпшенні екологічного стану довкілля та естетичного вигляду лісоаграрних ландшафтів.

У 2013 році була схвалена «Концепція розвитку агролісомеліорації в Україні» [1] і для втілення заходів, передбачених концепцією, в першу чергу необхідно провести інвентаризацію земель, зайнятих захисними лісовими